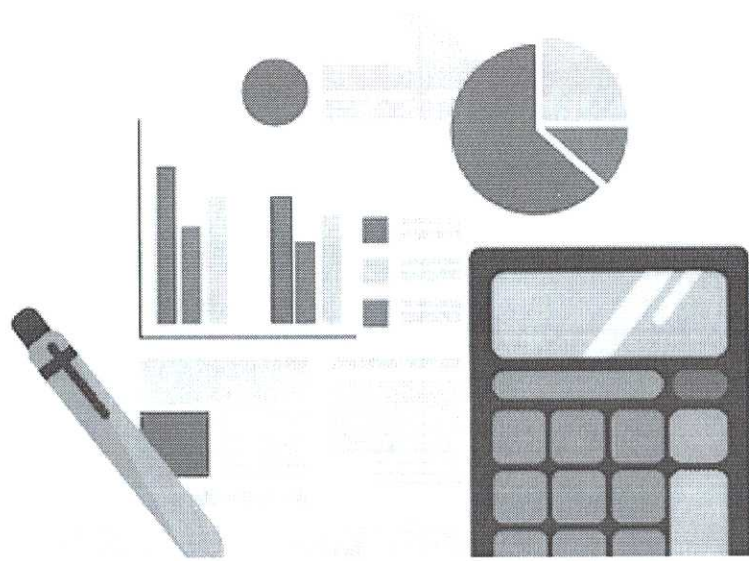

วิธีปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสำหรับตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี

- การตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันเลิกสหกรณ์/
กลุ่มเกษตรกร
- การรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

คำนำ

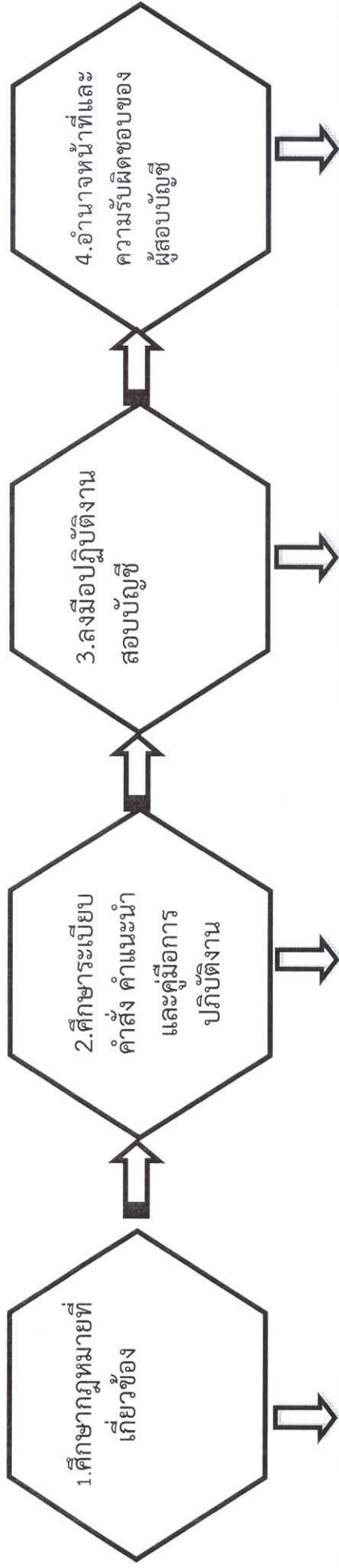
“วิธีปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสำหรับตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี” ได้จัดทำขึ้นจากแรงบันดาลใจที่ต้องการให้ผู้สอบบัญชีมีแนวทางตรวจสอบงานชำระบัญชีที่มีเนื้อหาเป็นปัจจุบันตาม กฎหมาย คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ถือใช้ และเป็นเนื้อหาที่ศึกษาทำความเข้าใจได้ง่าย จึงได้เรียบเรียงเนื้อหาเฉพาะที่อยู่ในหน้าที่ของผู้สอบบัญชีต้องตรวจสอบในงานชำระบัญชีไว้ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิธีปฏิบัติงานเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี เพื่อให้งานชำระบัญชีสามารถดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จเร็วขึ้น และส่งต่อให้ผู้ชำระบัญชีดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามกระบวนการชำระบัญชีต่อไป

มิ่งขวัญ วงศ์อิสรานุรักษ์
ธันวาคม 2564

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
• กระบวนการตรวจงานสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ที่ชำระบัญชี	1
• ขั้นตอนการชำระบัญชีของผู้ชำระบัญชีที่ผู้สอบบัญชีควรทราบ	2
• การตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์	3 - 7
• การปฏิบัติงานตรวจสอบขั้นรับรองรายงานการชำระบัญชีและ รายการย่อของบัญชีที่ชำระ	8 - 10
• พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุง)	11 - 14
• พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2547	15 - 16
• ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกร ที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก	17 - 19
• คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 3/2562 เรื่อง มอบอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์	20 - 22
• คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 4/2562 เรื่อง มอบอำนาจให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์	23
• แนวทางการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสำหรับผู้สอบบัญชีสหกรณ์	24 - 34
• สรุปข้อซักถาม เรื่อง การสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี	35 - 38

กระบวนการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี

- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 70-89
 - พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย กลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2547 มาตรา 32-35

- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 146/2546 เรื่อง ให้ผู้ชำระบัญชีดำเนินการชำระบัญชีตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง วิธีปฏิบัติในการชำระบัญชีสหกรณ์ พ.ศ.2546
 -ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย การชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่ นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก พ.ศ.2564 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 12 กรกฎาคม 2564
 - คู่มือการชำระบัญชีตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 (เล่มสี่เหลือง/ น้ำตาล)
 - คำแนะนำในการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ที่ชำระบัญชีตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 (เล่มสีเขียว)
 - คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 3/2562 เรื่อง มอบอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์
 - คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 4/2562 เรื่อง มอบอำนาจให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ (เพิ่มเติม)
 - หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ 0404/ว 45 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เรื่อง แนวทางการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสำหรับผู้สอบบัญชีสหกรณ์

- ตรวจสอบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ โดยตรวจสอบเอกสารบัญชีกับสมุดบัญชีที่เกี่ยวข้อง
 - ตรวจสอบรายการชำระบัญชีและรายการย่อยของบัญชีที่ชำระโดยตรวจบัญชีรับ-จ่าย พร้อมเอกสารประกอบบัญชีเงินฝากธนาคารบัญชีเงินกู้ บัญชีทุนเรือนหุ้น และบัญชีเลิกกิจการ

- แสดงความเห็นต่อการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
 - รับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อยของบัญชีที่ชำระ

● ขั้นตอนการชำระบัญชีของ ผู้ชำระบัญชี ที่ผู้สอบบัญชีควรถราพบ

1. เมื่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชี ผู้ชำระบัญชีปิดประกาศแจ้งชื่อผู้ชำระบัญชีไว้ที่สำนักงานของสหกรณ์นั้น / สำนักงานสหกรณ์อำเภอ/ หรือหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์/ ที่ว่าการอำเภอ/ สำนักงานเขตแห่งท้องที่สหกรณ์นั้นตั้งอยู่ ภายใน 14 วันนับแต่วันที่จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี

2. ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้คณะกรรมการสหกรณ์ดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ส่งมอบทรัพย์สินพร้อมด้วยสมุดบัญชี, เอกสารและสิ่งอื่นเมื่อใดก็ได้

3. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี ให้ผู้ชำระบัญชีประกาศโฆษณาทางสื่อต่างๆ ว่าสหกรณ์ได้เลิกอย่างน้อย 2 วันติดต่อกัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบว่สหกรณ์เลิกแล้ว

4. ผู้ชำระบัญชีทำหนังสือแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ทุกคนเพื่อให้ทราบว่า สหกรณ์เลิกแล้วเพื่อให้เจ้าหน้าที่ยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

5. จัดทำงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์โดยไม่ชักช้า และส่งงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบรับรอง เมื่อผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้วให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ เพื่อพิจารณาอนุมัติแล้วเสนองบการเงินนั้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ต่อไป ในกรณีที่การประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุมให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อนายทะเบียนสหกรณ์ (สหกรณ์จังหวัด) เพื่ออนุมัติ

หลังจากผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์แล้ว และนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ออกมติงบการเงินแล้ว ขึ้นต่อไปผู้ชำระบัญชีจะต้องทำการสะสางกิจการ โดยดำเนินการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สินและทุน

6. ผู้ชำระบัญชีจัดทำบัญชีรับจ่ายเพื่อแสดงรายการรับจ่ายเงิน รายงานผลการชำระบัญชีทุกระยะ 6 เดือน นับแต่วันที่เสนองบการเงินต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าได้จัดการไปอย่างใดบ้างต่อนายทะเบียนสหกรณ์

7. เมื่อผู้ชำระบัญชีดำเนินการชำระบัญชีเสร็จสิ้นแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีปิดบัญชีต่างๆ ได้แก่ หมวดสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายรับ รายจ่าย ปิดบัญชีเลิกกิจการ/เงินฝากธนาคาร/ บันทึกรายจ่ายคืนทุนจ่ายส่วนเกิน เงินส่วนที่เหลือจากการชำระบัญชี

8. ผู้ชำระบัญชีทำรายงานชำระบัญชี รายการย่อของบัญชีที่ชำระบัญชี เสนอผู้สอบบัญชีเพื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ชำระแล้ว ผู้ชำระบัญชีเสนอนายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีรับรองบัญชีที่ชำระ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบด้วยแล้วให้นายทะเบียนสหกรณ์ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียน

● การตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์

งบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ ผู้ชำระบัญชีต้องจัดทำจากเอกสารหลักฐานของสหกรณ์ ต่อจากงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่เลิกสหกรณ์ และจัดทำตามรูปแบบ งบการเงิน ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

อนึ่ง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเลิกตามมาตรา 70(3) / มาตรา 32(3) ตามลำดับ เลิกจากที่ ประชุมใหญ่มีมติให้เลิก งบการเงิน ณ วันเลิกจะเป็นวันที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิกกิจการ

สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเลิกตามมาตรา 71 / มาตรา 33 ตามลำดับ นายทะเบียน สหกรณ์สั่งให้เลิก งบการเงิน ณ วันเลิก จะใช้วันที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้เลิก

วัตถุประสงค์การตรวจสอบ

เพื่อแสดงให้เห็นถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ (ถ้ามี) ที่ชำระบัญชี

การตรวจสอบ

ใช้เทคนิคและวิธีการตรวจสอบเช่นเดียวกับการตรวจสอบสหกรณ์ปกติ แต่จะเน้น ที่การตรวจสอบด้านการเงิน ซึ่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของรายการบัญชีและยอดคงเหลือ ที่ปรากฏในงบการเงินเป็นสำคัญ

การดำเนินการเมื่อได้รับงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์

1. ตรวจสอบงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ ในภาพรวมโดยตรวจดู
 - จัดทำงบการเงินเป็นไปตามรูปแบบที่กรมฯ กำหนด
 - รายละเอียดประกอบงบการเงินครบถ้วน รวมทั้งมียอดคงเหลือตรงกับ บัญชีคุมยอดและหนังสือส่งมอบทรัพย์สินของคณะกรรมการดำเนินการ
 - มีเอกสารการรับ-จ่ายเงินครบถ้วน และบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีขั้นต้นและ ชั้นปลาย เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน
2. หากตรวจสอบตามข้อ 1 แล้วไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วน ผู้สอบบัญชีต้องให้ คำแนะนำแก่ ผู้ชำระบัญชี เพื่อจะได้แก้ไขให้ถูกต้อง
3. จัดทำหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ ให้ผู้ชำระบัญชี ทราบและดำเนินการแก้ไข

การปฏิบัติงานตรวจสอบขั้นแสดงความเห็นต่องบการเงิน

(1) ศึกษาข้อมูลจากงบการเงิน

ผู้สอบบัญชีควรศึกษาข้อมูลจากงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ที่ผู้ชำระบัญชีจัดทำขึ้น และข้อมูลจากงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นครั้งสุดท้าย เพื่อให้ทราบว่าสหกรณ์ที่ชำระบัญชี มีรายการเงินอะไรบ้างที่ปรากฏในงบการเงิน รายการใดบ้างที่เป็นสาระสำคัญ หรือควรให้ความสนใจ เป็นพิเศษ รวมทั้งความเคลื่อนไหว หรือความเปลี่ยนแปลงของข้อมูลระหว่างช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ของงบการเงินดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อผู้สอบบัญชีจะได้วางแผนการสอบบัญชีให้เหมาะสมต่อไป

(2) วางแนวการสอบบัญชี

การวางแนวการสอบบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่ชำระบัญชี มุ่งเน้นในการพิสูจน์ความถูกต้องและเชื่อถือได้ของตัวเลขต่างๆ ในงบการเงินเป็นสำคัญ ดังนั้นเพื่อความสะดวกและสามารถกำหนดแนวการสอบบัญชีได้ครอบคลุมทุกรายการที่ปรากฏในงบการเงิน ผู้สอบบัญชีควรกำหนดแนวการสอบบัญชีโดยจัดเรียงรายการที่จะตรวจสอบตามรายการในงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน เช่น เงินสด ลูกหนี้ สินค้า ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ เจ้าหนี้ เงินรับฝาก ทุนของสหกรณ์ รายได้และค่าใช้จ่าย เป็นต้น โดยแต่ละด้านควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบ ปริมาณการตรวจสอบไว้ให้ชัดเจน

(3) การปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้เทคนิคที่จำเป็นในการตรวจสอบเรื่องอื่นๆ

ในการปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ที่ชำระบัญชี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อให้ทราบว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์ หนี้สินและทุนอยู่จริงเท่าใด รวมทั้งมีรายได้และค่าใช้จ่ายเท่าใด
- เพื่อให้ทราบว่าผู้ชำระบัญชีได้นำรายการบัญชีที่เกิดขึ้นมาลงบัญชีโดยถูกต้องและครบถ้วนแล้ว
- เพื่อให้ทราบว่าสินทรัพย์ที่ปรากฏในงบการเงินเป็นกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ และหนี้สินเป็นภาระความรับผิดชอบของสหกรณ์
- เพื่อให้ทราบว่างบการเงินที่ผู้ชำระบัญชีจัดทำขึ้นเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

สำหรับเทคนิคและวิธีการตรวจสอบต่างๆ เพื่อให้ได้หลักฐานอย่างเพียงพอในการแสดงความเห็นต่องบการเงินนั้น แม้ว่าจะเป็นสหกรณ์ที่ชำระบัญชี ผู้สอบบัญชีก็ยังคงต้องใช้เทคนิคการตรวจสอบเช่นเดียวกับการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ที่ดำเนินงานต่อเนื่อง โดยผู้สอบบัญชีต้องเลือกใช้เทคนิคการตรวจสอบเพื่อให้ได้หลักฐานที่ชัดเจนและเพียงพอที่จะพิสูจน์ความถูกต้องเชื่อถือได้ของรายการในงบการเงิน ซึ่งเทคนิคการตรวจสอบต่างๆ ได้แก่ การตรวจดู การสังเกต การตรวจนับ การยืนยันยอด การตรวจสอบเอกสารใบสำคัญ การคำนวณการตรวจสอบ การผ่านรายการ การตรวจหารายการผิดปกติ การสอบถาม การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ฯลฯ ในการใช้เทคนิคและวิธีการตรวจสอบดังกล่าว ผู้สอบบัญชีต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการตรวจสอบรายการนั้นๆ รวมทั้งต้องใช้เทคนิคที่จำเป็นต่อการตรวจสอบเรื่องอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ในการตรวจสอบบางเรื่องอาจจำเป็นต้องใช้เทคนิคหลายอย่างประกอบกันอีกด้วย

วิธีการตรวจสอบเงินสดและเงินฝากธนาคาร

- ตรวจนับเงินสดคงเหลือในมือผู้ชำระบัญชี เทียบกับยอดคงเหลือในบัญชีเงินสด
- ตรวจดูหนังสือขอคำยืนยันยอดเงินฝากธนาคาร ณ วันที่เลิกสหกรณ์
- เปรียบเทียบยอดคงเหลือในใบแจ้งยอดธนาคารและสมุดคู่บัญชีเงินฝากธนาคารกับยอดคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร

- ตรวจสอบเอกสารรับ - จ่ายเงินกับสมุดเงินสด และผ่านไปรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

- ตรวจสอบการคำนวณยอดคงเหลือในบัญชีเงินสดและบัญชีเงินฝากธนาคาร
- วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายการเงินสดและ เงินฝากธนาคาร ณ วันเลิกสหกรณ์
เปรียบเทียบกับรายการในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้าย

วิธีการตรวจสอบลูกหนี้

- ตรวจสอบรายละเอียดลูกหนี้ ณ วันที่เลิกสหกรณ์ และเปรียบเทียบกับบัญชีลูกหนี้
- ตรวจสอบหลักฐานการรับชำระหนี้
- วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายการลูกหนี้ เปรียบเทียบกับรายการในงบการเงิน
ที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้าย

วิธีการตรวจสอบสินค้าคงเหลือ

- ตรวจสอบใบตรวจนับสินค้าคงเหลือ ณ วันที่เลิกสหกรณ์ และเปรียบเทียบกับยอดคงเหลือ
ในทะเบียนคุมสินค้า

- ตรวจสอบการตีราคาสินค้าคงเหลือเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดและทดสอบการคำนวณ
ใบตรวจนับสินค้าคงเหลือ

- วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายการสินค้าคงเหลือ ณ วันที่เลิกสหกรณ์
เปรียบเทียบกับรายการในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้าย

วิธีการตรวจสอบที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

- ตรวจสอบรายละเอียดที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ณ วันที่เลิกสหกรณ์กับทะเบียนสินทรัพย์ถาวร
- ตรวจสอบการคำนวณ ค่าเสื่อมราคาจนถึงวันที่เลิกสหกรณ์ให้เป็นไปตาม
ระเบียบที่กำหนด

- วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เปรียบเทียบกับ
รายการในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้าย

วิธีการตรวจสอบเงินกู้ยืม เจ้าหนี้การค้า

- ตรวจสอบหนังสือขอค้ำยืมยืนยันยอดเจ้าหนี้
- เปรียบเทียบยอดคงเหลือในใบแจ้งยอดเจ้าหนี้แต่ละรายกับยอดคงเหลือในบัญชี
ย่อยเจ้าหนี้

- เปรียบเทียบยอดรวมรายละเอียดเงินกู้ยืมและเจ้าหนี้การค้ากับบัญชีคุมยอด
- วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายการเงินกู้ยืมและเจ้าหนี้การค้า เปรียบเทียบกับ
รายการในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้าย

วิธีการตรวจสอบเงินรับฝาก

- ตรวจสอบรายละเอียดเงินรับฝาก ณ วันที่เลิกสหกรณ์ และเปรียบเทียบกับบัญชี
เงินรับฝาก

- วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายการเงินรับฝากเมื่อเทียบกับรายการในงบการเงิน
ที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้าย

วิธีการตรวจสอบทุนเรือนหุ้น

- ตรวจสอบรายละเอียดทุนเรือนหุ้น ณ วันที่เลิกสหกรณ์ และเปรียบเทียบกับบัญชีทุนเรือนหุ้น
- วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของรายการทุนเรือนหุ้น เปรียบเทียบกับรายการในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นครั้งสุดท้าย

(4) การจัดทำและรวบรวมกระดาษทำการ

กระดาษทำการที่ผู้สอบบัญชีจัดทำขึ้นเพื่ออ้างอิงผลการตรวจสอบรายการต่างๆ ในงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ ให้ผู้สอบบัญช้นำกระดาษทำการที่ใช้ในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ที่มีผลการดำเนินงานต่อเนื่องตามปกติมาประยุกต์ใช้เท่าที่จำเป็นที่จะสรุปผลการตรวจสอบในเรื่องนั้นๆ ได้

(5) การประเมินหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบ

ก่อนที่ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีต้องทำการประเมินหลักฐานทั้งหมดที่ได้จากการตรวจสอบ แล้วสรุปผลการตรวจสอบว่า งบการเงินดังกล่าวถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและรายการต่างๆ ที่ปรากฏในงบการเงินสามารถถือใช้เป็นรายการตั้งต้นก่อนเริ่มดำเนินการชำระบัญชีของผู้ชำระบัญชีต่อไปได้

การรายงานผลการตรวจสอบ

ภายหลังจากที่ผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนการตรวจสอบแล้ว ผู้สอบบัญชีจะต้องจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ แล้วส่งให้ผู้ชำระบัญชีดำเนินการตามมาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การเสนอรายงานของผู้สอบบัญชี

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 80 วรรคสอง บัญญัติถึงการเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีว่า “เมื่อผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอ งบการเงินต่อที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติ แล้วเสนองบการเงินนั้น ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่การประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุมให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงิน ต่อนายทะเบียนสหกรณ์เพื่ออนุมัติ” ซึ่งในเรื่องนี้นายทะเบียนสหกรณ์ได้มีคำสั่งที่ 3/2562 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2562 เรื่อง มอบอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ โดยยกเลิกการมอบอำนาจให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์รับทราบงบดุลของผู้ชำระบัญชี ที่ผู้สอบบัญชีรับรอง และที่ประชุมใหญ่อนุมัติแล้ว รวมทั้งอนุมัติงบการเงินของผู้ชำระบัญชี ในกรณีที่ การประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุม ดังนั้น อำนาจอนุมัติงบการเงินจะอยู่ที่นายทะเบียนสหกรณ์ และคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ 4/2562 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2562 เรื่อง มอบอำนาจให้ รองนายทะเบียนสหกรณ์ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ (เพิ่มเติม) ได้อาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา 16 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ที่แต่งตั้งสหกรณ์จังหวัดมีอำนาจ ในการปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ในการรับทราบงบการเงินและอนุมัติงบการเงิน ในกรณีที่ประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุม

ขั้นตอนการเสนอรายงานของผู้สอบบัญชี

1. ให้ผู้สอบบัญชีส่งรายงานของผู้สอบบัญชี งบการเงิน และกระดาษทำการของผู้สอบบัญชี จำนวน 1 ชุด พร้อมทั้งสำเนารายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน จำนวน 2 ชุด โดยจัดทำหนังสือนำเสนอหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เพื่อให้มีการสอบทานงาน
2. ภายหลังจากทำการสอบทานงานเป็นการถูกต้องแล้ว ให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ส่งสำเนางบการเงิน พร้อมรายงานของผู้สอบบัญชี จำนวน 2 ชุด ไปยังผู้ชำระบัญชีเพื่อเรียกประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติงบการเงิน

สำหรับกรณีประชุมใหญ่ ไม่ครบองค์ประชุม

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อนายทะเบียนสหกรณ์ (สหกรณ์จังหวัด) เป็นผู้อนุมัติงบการเงินแล้วผู้ชำระบัญชีดำเนินการชำระบัญชีต่อไป

สรุปขั้นตอนการแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันเลิกสหกรณ์

1. ผู้ชำระบัญชีส่งงบการเงินไปยังผู้สอบบัญชี โดยแนบสำเนางบการเงิน 3 ชุด (สำหรับผู้สอบบัญชี 1 ชุด นายทะเบียนสหกรณ์ 1 ชุด และผู้ชำระบัญชี 1 ชุด)
 2. ตรวจสอบงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ในภาพรวมก่อน โดยตรวจดู
 - จัดทำงบการเงินเป็นไปตามรูปแบบที่กรมฯ กำหนด
 - รายละเอียดประกอบงบการเงินครบถ้วน รวมทั้งมียอดคงเหลือตรงกับบัญชีคุมยอดและบันทึกการรับมอบทรัพย์สิน สมุดบัญชีและเอกสารต่างๆ ที่ผู้แทนของสหกรณ์มอบให้กับผู้ชำระบัญชี
 - มีเอกสารการรับ - จ่ายเงินครบถ้วน และบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีขั้นต้น และชั้นปลายเรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน
 3. หากตรวจสอบตามข้อ 2 แล้วไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วน ผู้สอบบัญชีต้องให้คำแนะนำแก่ผู้ชำระบัญชี เพื่อจะได้แก้ไขให้ถูกต้อง
 4. จัดทำหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ พร้อมทั้งส่งงบการเงินคืน เพื่อให้ผู้ชำระบัญชีดำเนินการแก้ไข
 5. เมื่อผู้ชำระบัญชีแก้ไขเสร็จแล้วส่งงบการเงินมาอีกครั้ง ดำเนินการตรวจสอบตามวิธีที่กำหนดในแนวการสอบบัญชี
 6. จัดทำรายงานของผู้สอบบัญชี เพื่อแสดงความเห็นว่า งบการเงินของสหกรณ์ที่ชำระบัญชีนั้น แสดงโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ ตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีหลักเกณฑ์ในการจัดทำเช่นเดียวกับรายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงินของสหกรณ์ซึ่งดำเนินงานเป็นปกติแต่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือเปลี่ยนผู้รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เป็นผู้ชำระบัญชี
- ** รายงานผลการตรวจสอบสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชีใน ระบบแผนและผลการปฏิบัติงาน CAD_PLAN (งานบัญชีที่ชำระบัญชี)

● การปฏิบัติงานตรวจสอบขั้นรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

(1) ศึกษาข้อมูลจากรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

ผู้สอบบัญชีต้องศึกษาข้อมูลจากรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระที่ผู้ชำระบัญชีจัดทำขึ้น เพื่อให้ทราบว่า ผู้ชำระบัญชีได้ดำเนินการใดๆ บ้างเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ มีรายการใดบ้างที่เป็นสาระสำคัญหรือควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีจะได้วางแผนการสอบบัญชีให้เหมาะสมต่อไป

เมื่อผู้ชำระบัญชีได้ดำเนินการชำระบัญชีเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดทำรายงานการชำระบัญชี พร้อมทั้งรายการย่อของบัญชีที่ชำระตั้งแต่วันที่เริ่มต้นชำระบัญชี จนถึงวันที่สิ้นสุดการชำระบัญชี

บัญชีที่ต้องจัดทำ มีดังนี้

1. บัญชีรับ - จ่าย พร้อมทั้งรายละเอียดประกอบ
2. บัญชีเงินฝากธนาคาร
3. บัญชีเงินกู้
4. บัญชีทุนเรือนหุ้น
5. บัญชีเล็กกิจการ

รายงานการชำระบัญชี มีหัวข้อ ดังนี้

1. สหกรณ์ชำระบัญชี ระบุชื่อ ประเภท เลขทะเบียน วันที่ จดทะเบียน ที่ตั้งสำนักงาน จำนวนสมาชิก ณ วันที่เลิกสหกรณ์
2. วันที่ได้รับเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งเป็นผู้ชำระบัญชี
3. การจดทะเบียนผู้ชำระบัญชี
4. การประกาศโฆษณาเพื่อให้เจ้าหนี้ทราบถึงการชำระบัญชีและให้ยื่นคำทวงหนี้ต่อ

ผู้ชำระบัญชี

5. การจัดทำงบการเงินตามมาตรา 80
6. เวลาที่ใช้ในการชำระบัญชี
7. วิธีดำเนินการชำระบัญชี
8. ผลของการชำระบัญชี
9. ทรัพย์สินเหลือจากการชำระบัญชี
10. เรื่องอื่น ๆ

(2) การวางแผนการสอบบัญชี

การวางแผนการสอบบัญชีเพื่อตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ชำระ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ชำระบัญชีให้เป็นไปตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง วิธีปฏิบัติในการชำระบัญชีสหกรณ์ ตลอดจนจนเป็นไปโดยถูกต้องและเที่ยงธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ที่ชำระบัญชีนั้นทุกฝ่าย ดังนั้นเพื่อให้สามารถกำหนดแผนการสอบบัญชีได้ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการปฏิบัติตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ดังกล่าว ผู้สอบบัญชีควรกำหนดแผนการสอบบัญชีเพื่อตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ชำระ โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แนวการสอบบัญชีเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติก่อนดำเนินการชำระบัญชี
ส่วนที่ 2 แนวการสอบบัญชีเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติระหว่างดำเนินการชำระบัญชี
ส่วนที่ 3 แนวการสอบบัญชีเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติภายหลังเสร็จสิ้นการชำระบัญชี
ทั้งนี้ ในแต่ละส่วนควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบ ปริมาณการตรวจสอบไว้ให้ชัดเจน

(3) การปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้เทคนิคที่จำเป็นในการตรวจสอบเรื่องนั้นๆ

ในการปฏิบัติงานตรวจสอบรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อให้ทราบว่า ผู้ชำระบัญชีได้ดำเนินการชำระบัญชีและจัดการทรัพย์สินหนี้สินตลอดจนส่วนทุนของสมาชิกให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรมและถูกต้องตามกฎหมายสหกรณ์
- เพื่อให้ทราบว่า ผู้ชำระบัญชีได้จัดทำรายการย่อของบัญชีที่ชำระและรายงานการชำระบัญชีถูกต้องและครบถ้วนตามระเบียบ

ทั้งนี้ เทคนิคและวิธีการตรวจสอบต่างๆ ที่ผู้สอบบัญชีใช้เพื่อตรวจสอบรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระนั้น จะนำไปเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของรายการในบัญชีรับ-จ่าย บัญชีเงินฝากธนาคาร บัญชีเงินกู้ บัญชีทุนเรือนหุ้น และบัญชีเลิกกิจการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการตรวจสอบเอกสารใบสำคัญ การคำนวณ การตรวจสอบการบันทึกบัญชี นอกจากนี้ก็จะเป็นการตรวจดูความครบถ้วนถูกต้องของรายงานการชำระบัญชี

(4) การจัดทำและรวบรวมกระดาษทำการ

ภายหลังที่ผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบรายการย่อของบัญชีที่ชำระและรายงานการชำระบัญชีแล้ว ผู้สอบบัญชีจะต้องจัดทำกระดาษทำการเพื่ออ้างอิงผลการตรวจสอบซึ่งประกอบด้วย

- กระดาษทำการบันทึกการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ที่ชำระบัญชี
- กระดาษทำการลูกหนี้
- กระดาษทำการสินค้า
- กระดาษทำการสินทรัพย์ถาวร
- กระดาษทำการเจ้าหนี้
- กระดาษทำการรายละเอียดการจ่ายเงินค่าหุ้น
- กระดาษทำการรายละเอียดการจ่ายเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน

(5) การประเมินหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบ

ก่อนที่ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นต่อบัญชีที่ชำระ ผู้สอบบัญชีต้องทำการประเมินหลักฐานทั้งหมดที่ได้จากการตรวจสอบ แล้วสรุปผลการตรวจสอบว่ารายการย่อของบัญชีที่ชำระซึ่งประกอบด้วยบัญชีรับ-จ่าย บัญชีเงินฝากธนาคาร บัญชีเงินกู้ บัญชีทุนเรือนหุ้น และบัญชีเลิกกิจการ ถูกต้องและครบถ้วน ตลอดจนการดำเนินการชำระบัญชีและการจัดการทรัพย์สิน หนี้สินตลอดจนส่วนทุนของสมาชิกเป็นไปโดยถูกต้องและเที่ยงธรรม

การรายงานผลการตรวจสอบ

ภายหลังจากที่ผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนการตรวจสอบแล้ว ผู้สอบบัญชีจะต้องจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชีเพื่อรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

การเสนอรายงานของผู้สอบบัญชี

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 87 วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ชำระนั้นแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีรับรองบัญชีที่ชำระนั้น เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบด้วยแล้วให้ถือว่าเป็นที่สุดแห่งการชำระบัญชี และให้นายทะเบียนสหกรณ์ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียน” ดังนั้น จึงถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่ผู้ชำระบัญชีจะต้องเป็นผู้เสนอนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบและถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียน

ในทางปฏิบัติเมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระแล้ว ให้ผู้สอบบัญชีจัดทำหนังสือนำเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีพร้อมด้วยรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระนั้นต่อหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เพื่อจัดให้มีการสอบทานผลการตรวจสอบก่อน ภายหลังจากที่ทำการสอบทานเป็นการถูกต้องแล้ว ให้หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ส่งรายงานของผู้สอบบัญชี รายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ พร้อมสำเนา 1 ชุด ไปยังผู้ชำระบัญชีเพื่อเสนอนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบและถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียนต่อไป

** รายงานผลการตรวจสอบและรับรองรายงานการชำระบัญชี และวันที่นายทะเบียนสหกรณ์ถอนชื่อออกจากทะเบียนในระบบแผนและผลการปฏิบัติงาน (CAD_PLAN) งานบัญชีที่ชำระบัญชี

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ (ฉบับปรับปรุง)

ส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี

* มาตรา ๖๙ ให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ในกรณีนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ อาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือบุคคลอื่นเป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ตามขนาดของสหกรณ์ก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

การสอบบัญชื่อนั้น ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีและตามระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

ส่วนที่ ๕ การเลิกสหกรณ์

มาตรา ๗๐ สหกรณ์ย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (๒) สหกรณ์มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าสิบคน
- (๓) ที่ประชุมใหญ่ลงมติให้เลิก
- (๔) ล้มละลาย
- (๕) นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้เลิกตามมาตรา ๗๑

ให้สหกรณ์ที่เลิกตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แจ้งให้นายทะเบียนสหกรณ์ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่ วันที่เลิก

ให้นายทะเบียนสหกรณ์ปิดประกาศการเลิกสหกรณ์ไว้ที่สำนักงานของสหกรณ์ ที่ทำการสหกรณ์อำเภอ หรือหน่วยส่งเสริมสหกรณ์ และที่ว่าการอำเภอหรือสำนักงานเขตแห่งท้องที่ที่สหกรณ์นั้นตั้งอยู่

มาตรา ๗๑ นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งเลิกสหกรณ์ได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) สหกรณ์ไม่เริ่มดำเนินกิจการภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่จดทะเบียนหรือหยุดดำเนินกิจการติดต่อกัน เป็นเวลาสองปีนับแต่วันที่หยุดดำเนินกิจการ

** (๒) สหกรณ์ไม่ส่งสำเนารายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีต่อนายทะเบียนสหกรณ์เป็นเวลาสามปี ติดต่อกัน

(๓) สหกรณ์ไม่อาจดำเนินกิจการให้เป็นผลดี หรือการดำเนินกิจการของสหกรณ์ก่อให้เกิดความเสียหาย แก่สหกรณ์ หรือประโยชน์ส่วนรวม

*** มาตรา ๗๒ (ยกเลิก)

มาตรา ๗๓ เมื่อสหกรณ์ใดเลิกไปด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗๐ ให้จัดการชำระบัญชี ตามบทบัญญัติในหมวด ๔ ว่าด้วยการชำระบัญชี

หมวด ๔ การชำระบัญชี

มาตรา ๗๔ การชำระบัญชีสหกรณ์ที่ล้มละลายนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

* ส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี มาตรา ๖๙ แก้ไขโดยมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

** มาตรา ๗๑ (๒) แก้ไขโดยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

*** มาตรา ๗๒ ยกเลิกโดยมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๗๕ การชำระบัญชีสหกรณ์ที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย ให้ที่ประชุมใหญ่ตั้งผู้ชำระบัญชี โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ขึ้นทำการชำระบัญชีสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกสหกรณ์ หรือนับแต่วันที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ไม่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ไม่ให้ความเห็นชอบในการเลือกตั้งผู้ชำระบัญชี ให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชี สหกรณ์ได้

เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์เห็นสมควรหรือเมื่อสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกทั้งหมด ร้องขอต่อนายทะเบียนสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์จะแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีคนใหม่แทนผู้ชำระบัญชีซึ่งได้รับ เลือกตั้งหรือซึ่งได้ตั้งไว้ก็ได้

ให้นายทะเบียนสหกรณ์จัดทะเบียนผู้ชำระบัญชีซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง หรือผู้ชำระบัญชีซึ่งได้รับแต่งตั้งตามวรรคสองหรือวรรคสาม และให้ปิดประกาศชื่อผู้ชำระบัญชีไว้ที่สำนักงานของ สหกรณ์นั้น สำนักงานสหกรณ์อำเภอหรือหน่วยส่งเสริมสหกรณ์ และที่ว่าการอำเภอหรือสำนักงานเขตแห่งท้องที่ ที่สหกรณ์นั้นตั้งอยู่ภายในสิบวันนับแต่วันที่จัดทะเบียนผู้ชำระบัญชี

ผู้ชำระบัญชีอาจได้รับค่าตอบแทนตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

มาตรา ๗๖ สหกรณ์นั้นแม้จะได้เลิกไปแล้วก็ให้พึงถือว่ายังคงดำรงอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการ ชำระบัญชี

มาตรา ๗๗ ให้ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ชำระสะสางกิจการของสหกรณ์ จัดการชำระหนี้และจำหน่าย ทรัพย์สินของสหกรณ์นั้นให้เสร็จไป

มาตรา ๗๘ เมื่อสหกรณ์เลิก ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์มีหน้าที่ จัดการรักษาทรัพย์สินทั้งหมดของสหกรณ์ไว้จนกว่าผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ส่งมอบ

ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ส่งมอบทรัพย์สินตาม วรรคหนึ่งพร้อมด้วยสมุดบัญชี เอกสาร และสิ่งอื่นเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๗๙ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์จัดทะเบียนผู้ชำระบัญชี ให้ผู้ชำระบัญชี ประกาศโฆษณาทางหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน หรือประกาศโฆษณาทางอื่นว่าสหกรณ์ได้เลิก และแจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าหนี้ทุกคน ซึ่งมีชื่อปรากฏในสมุดบัญชี เอกสารของสหกรณ์ หรือปรากฏจากทางอื่น เพื่อให้ทราบว่ามีหนี้สิน และให้เจ้าหนี้นั้นยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๘๐ ผู้ชำระบัญชีต้องทำงบการเงินของสหกรณ์ ณ วันที่เลิกสหกรณ์โดยไม่ชักช้า และให้ นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อตรวจสอบงบการเงินนั้น

เมื่อผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อ อนุมัติ แล้วเสนองบการเงินนั้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์

ในกรณีที่การประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุม ให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่ออนุมัติ

มาตรา ๘๑ ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินกิจการของสหกรณ์เท่าที่จำเป็นเพื่อระงับรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์ในระหว่างที่ยังชำระบัญชี ไม่เสร็จ

(๒) ดำเนินกิจการของสหกรณ์เท่าที่จำเป็นเพื่อชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) เรียกประชุมใหญ่

* มาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขโดยมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

** มาตรา ๘๐ แก้ไขโดยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

(๔) ดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีแพ่งหรือคดีอาญา และประนีประนอมยอมความในเรื่องใด ๆ ในนามของสหกรณ์

(๕) จำหน่ายทรัพย์สินของสหกรณ์

(๖) เรียกให้สมาชิกหรือทายาทของสมาชิกผู้ตายชำระค่าหุ้นที่ยังชำระไม่ครบมูลค่าของหุ้นทั้งหมด

(๗) ร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้สหกรณ์ล้มละลายในกรณีที่เงินค่าหุ้นหรือเงินลงทุนได้ใช้เสร็จแล้ว แต่ทรัพย์สินก็ยังไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้สิน

(๘) ดำเนินการอย่างอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การชำระบัญชีเสร็จสิ้น

มาตรา ๘๒ ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบัญชีอย่างใด ๆ ห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต

มาตรา ๘๓ ค่าธรรมเนียม ค่าภาระติดพัน และค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียตามสมควรในการชำระบัญชีนั้น ผู้ชำระบัญชีต้องจัดการชำระก่อนหน้ารายอื่น

มาตรา ๘๔ ถ้าเจ้าหน้าที่คนใดมิได้ทวงถามให้ชำระหนี้ ผู้ชำระบัญชีต้องวางเงินสำหรับจำนวนหนี้หนี้ไว้ก่อนนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ และให้ผู้ชำระบัญชีมีหนังสือแจ้งการที่ได้วางเงินไปยังเจ้าหน้าที่โดยไม่ชักช้า

ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่รับเงินไปจนพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่ผู้ชำระบัญชีวางเงินไว้ก่อนนายทะเบียนสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ย่อมหมดสิทธิในเงินจำนวนนั้น และให้นายทะเบียนสหกรณ์จัดส่งเป็นรายได้ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้เสร็จภายในเวลาอันสมควร

มาตรา ๘๕ ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอรายงานต่อนายทะเบียนสหกรณ์ทุกกระยะหกเดือนว่าได้จัดการไปอย่างไรบ้างและแสดงให้เห็นความเป็นไปของบัญชีที่ชำระอยู่นั้น รายงานดังกล่าวนี้ให้ทำตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

รายงานตามวรรคหนึ่งให้สมาชิก ทายาทของสมาชิกผู้ตาย และเจ้าหน้าที่ทั้งหลายของสหกรณ์ตรวจดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ถ้าปรากฏข้อบกพร่องในการชำระบัญชี นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้ผู้ชำระบัญชีแก้ไขข้อบกพร่องและรายงานต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในเวลาที่กำหนด

มาตรา ๘๖ เมื่อได้ชำระหนี้ของสหกรณ์แล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้ผู้ชำระบัญชีจ่ายตามลำดับดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายคืนเงินค่าหุ้นให้แก่สมาชิกไม่เกินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว

(๒) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้วแต่ต้องไม่เกินอัตราที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดตามความเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติสำหรับสหกรณ์แต่ละประเภท

(๓) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับสหกรณ์ในระหว่างปีตามที่กำหนดในข้อบังคับ

ถ้ายังมีทรัพย์สินเหลืออยู่อีก ให้ผู้ชำระบัญชีโอนให้แก่สหกรณ์อื่น หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ตามมติของที่ประชุมใหญ่ หรือด้วยความเห็นชอบของนายทะเบียนสหกรณ์ ในกรณีที่ไม่มีอาจเรียกประชุมใหญ่ได้ภายในสามเดือนนับแต่วันที่ชำระบัญชีเสร็จ

มาตรา ๘๗ เมื่อได้ชำระบัญชีกิจการของสหกรณ์เสร็จแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีทำรายงานการชำระบัญชีพร้อมทั้งรายการย่อของบัญชีที่ชำระนั้น แสดงว่าได้ดำเนินการชำระบัญชีและจัดการทรัพย์สินของสหกรณ์ไปอย่างไร รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีและจำนวนทรัพย์สินที่จ่ายตามมาตรา ๘๖ เสนอต่อผู้สอบบัญชี

เมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ชำระนั้นแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีรับรองบัญชีที่ชำระนั้นเมื่อนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบด้วยแล้วให้ถือว่า เป็นที่สุดแห่งการชำระบัญชี และให้นายทะเบียนสหกรณ์ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียน

มาตรา ๘๘ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบในการชำระบัญชีตามมาตรา ๘๗ แล้ว ให้ผู้ชำระบัญชี มอบบรรดาสมาชิกและผู้ถือหุ้นและเอกสารทั้งหลายของสหกรณ์ที่ได้ชำระบัญชีเสร็จแล้วนั้นแก่นายทะเบียนสหกรณ์ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบ

ให้นายทะเบียนสหกรณ์รักษาสมุดบัญชีและเอกสารเหล่านี้ไว้อีกสองปีนับแต่วันที่ถอนชื่อสหกรณ์นั้น ออกจากทะเบียน

สมุดบัญชีและเอกสารตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีส่วนได้เสียตรวจดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๘๙ ในคดีฟ้องเรียกหนี้สินที่สหกรณ์ สมาชิก หรือผู้ชำระบัญชีเป็นลูกหนี้อยู่ในฐานะเช่นนั้น ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียน

*** หมวด ๔/๑**

การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

มาตรา ๘๙/๑ เว้นแต่จะได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในหมวดนี้ ให้การดำเนินงานและการกำกับดูแล สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดอื่นด้วย

มาตรา ๘๙/๒ การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในเรื่องดังต่อไปนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ อาจกำหนดให้ แตกต่างกันไปตามขนาดของสหกรณ์ก็ได้

- (๑) การกำหนดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน
- (๒) การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และผู้จัดการ
- (๓) การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- (๔) การให้กู้และการให้สินเชื่อ
- (๕) การรับฝากเงิน การก่อหนี้ และการสร้างภาระผูกพัน ซึ่งรวมถึงการกู้ยืมเงินหรือการค้ำประกัน
- (๖) การดำรงเงินกองทุน
- (๗) การบริหารสินทรัพย์และการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง
- (๘) การฝากเงินหรือการลงทุน
- (๙) การกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาล
- (๑๐) การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรอง
- (๑๑) การจัดทำบัญชี การจัดทำและการเปิดเผยงบการเงิน การสอบบัญชี และการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี
- (๑๒) การจัดเก็บและรายงานข้อมูล
- (๑๓) เรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานและการกำกับดูแล

ในการออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หารือร่วมกับกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๘๙/๓ ในกรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่าคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนใดฝ่ายผิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออก ตามความในมาตรา ๘๙/๒ ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่องหรือระงับการดำเนินการนั้นได้

^๑ หมวด ๔/๑ การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน มาตรา ๘๙/๑ ถึง มาตรา ๘๙/๔ เพิ่มเติมโดยมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ.๒๕๔๗

หมวด ๔
การเลิกกลุ่มเกษตรกร

มาตรา ๓๒ กลุ่มเกษตรกรย่อยเลิกเมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) ตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (๒) กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกน้อยกว่าสามสิบคนติดต่อกันเกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน
- (๓) ที่ประชุมใหญ่ลงมติให้เลิก
- (๔) ศาลพิพากษาให้ล้มละลาย
- (๕) นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้เลิกตามมาตรา ๓๓

ให้กลุ่มเกษตรกรที่เลิกตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) แจ้งเป็นหนังสือให้นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เลิก แต่ในกรณีต้องเลิกตาม (๕) ให้นายทะเบียนสหกรณ์แจ้งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการทราบโดยไม่ชักช้า

ให้นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดปิดประกาศการเลิกกลุ่มเกษตรกรไว้ที่สำนักงานของกลุ่มเกษตรกร ที่ว่าการอำเภอ และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแห่งท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรนั้นตั้งอยู่

มาตรา ๓๓ นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้เลิกกลุ่มเกษตรกรได้เมื่อปรากฏว่า

- (๑) ไม่มีการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายในเก้าสิบวันนับแต่วันรับใบทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร
- (๒) กลุ่มเกษตรกรไม่เริ่มดำเนินการภายในหนึ่งปีนับแต่วันจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร หรือหยุดดำเนินการติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี
- (๓) กลุ่มเกษตรกรไม่ส่งสำเนางบดุลต่อนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดตามมาตรา ๒๔ วรรคสี่ เป็นเวลาสามปีติดต่อกัน
- (๔) การดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่กลุ่มเกษตรกรนั้น หรือกลุ่มเกษตรกรไม่อาจดำเนินการให้เป็นผลดีต่อไปได้

มาตรา ๓๔ การชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่ล้มละลายให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

การชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการชำระบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่เลิกตามมาตรา ๓๒ (๕) ให้เป็นไปตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

กลุ่มเกษตรกรนั้น แม้จะเลิกแล้วก็ให้ถือว่ายังคงดำรงอยู่ครบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี
มาตรา ๓๕ เมื่อได้ชำระหนี้ของกลุ่มเกษตรกรแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินอยู่เท่าใดให้ผู้ชำระบัญชี
จัดการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) จ่ายคืนเงินค่าหุ้นให้แก่สมาชิกไม่เกินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว
- (๒) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว
- (๓) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับกลุ่มเกษตรกรใน
ระหว่างปี

ถ้ายังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ ให้ผู้ชำระบัญชีส่งมอบแก่นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด
เก็บรักษาไว้ เพื่อโอนให้แก่กลุ่มเกษตรกรระดับเดียวกันตามมติของที่ประชุมใหญ่ หรือตามความเห็นชอบ
ของนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดในกรณีที่ไม่อาจเรียกประชุมใหญ่ได้ภายในสามเดือนนับแต่
วันที่ชำระบัญชีเสร็จ

หมวด ๕

การควบกลุ่มเกษตรกร

มาตรา ๓๖ กลุ่มเกษตรกรตั้งแต่สองกลุ่มอาจควบเข้ากันเป็นกลุ่มเกษตรกรเดียวได้โดยมติ
ที่ประชุมใหญ่ของแต่ละกลุ่ม และต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด

ในการขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด ให้ส่งสำเนารายงาน
การประชุมใหญ่ของกลุ่มเกษตรกรที่ลงมติให้ความเข้ากันไปด้วย

มาตรา ๓๗ เมื่อนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๓๖ แล้ว
ให้กลุ่มเกษตรกรแจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าหน้าที่ทั้งปวงของกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้ทราบรายการที่ประสงค์จะ
ควบกลุ่มเกษตรกรเข้ากัน และขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีข้อคัดค้านในการควบกลุ่มเกษตรกรเข้ากันนั้น ส่งคำคัดค้าน
ไปยังกลุ่มเกษตรกรภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่คัดค้านภายในกำหนดเวลาดังกล่าวนั้น ให้ถือว่าไม่มีคำคัดค้าน

ถ้ามีเจ้าหน้าที่คัดค้าน กลุ่มเกษตรกรจะควบเข้ากันมิได้ จนกว่าจะได้ชำระหนี้หรือได้ให้ประกัน
เพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการของแต่ละกลุ่มเกษตรกรที่ควบเข้ากันตั้งผู้แทนขึ้นกลุ่มละไม่เกิน
สามคนเพื่อดำเนินการจดทะเบียนตามมาตรา ๓๕

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ว่าด้วยการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน เมื่อปรากฏว่ากลุ่มเกษตรกรไม่มีการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายในเก้าสิบวันนับแต่วันรับใบทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ไม่เริ่มดำเนินการภายในหนึ่งปีนับแต่วันจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร หรือหยุดดำเนินการติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ไม่ส่งสำเนางบแสดงฐานะการเงินประจำปีต่อนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดเป็นเวลาสามปีติดต่อกัน และการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่กลุ่มเกษตรกรนั้น หรือกลุ่มเกษตรกรไม่อาจดำเนินการให้เป็นผลดีต่อไปได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๓๔ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงกำหนดระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้บังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๘

ข้อ ๔ ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินกิจการของกลุ่มเกษตรกรเท่าที่จำเป็นเพื่อระงับรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มเกษตรกรในระหว่างที่ชำระบัญชีไม่เสร็จ

(๒) ดำเนินกิจการของกลุ่มเกษตรกรเท่าที่จำเป็นเพื่อระงับกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) เรียกประชุมใหญ่

(๔) ดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีแพ่งหรือคดีอาญาและประนีประนอมยอมความในเรื่องใด ๆ

ในนามของกลุ่มเกษตรกร

(๕) จำหน่ายทรัพย์สินของกลุ่มเกษตรกร

(๖) เรียกให้สมาชิกหรือทายาทของสมาชิกผู้ตายชำระค่าหุ้นที่ยังชำระไม่ครบมูลค่าของหุ้น

ทั้งหมด

(๗) ร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้กลุ่มเกษตรกรล้มละลายในกรณีที่เงินค่าหุ้นหรือเงินลงทุนได้ใช้เสร็จแล้ว แต่ทรัพย์สินก็ยังไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้สิน

(๘) ดำเนินการอย่างอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การชำระบัญชีเสร็จสิ้น

ข้อ ๕ อาศัยอำนาจและหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีตามข้อ ๔ ผู้ชำระบัญชีสามารถดำเนินการชำระบัญชีกลุ่มเกษตรกรที่เลิกให้เสร็จเรียบร้อยไปได้ โดยปฏิบัติดังนี้

(๑) ผู้ชำระบัญชีติดต่อเพื่อรับทรัพย์สินพร้อมด้วยสมุดบัญชีและเอกสารต่าง ๆ จากคณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ของกลุ่มเกษตรกร

(๒) ประกาศว่ากลุ่มเกษตรกรได้เลิกและชำระบัญชีโดยเปิดเผยที่สำนักงานของกลุ่มเกษตรกร สำนักงานกลุ่มส่งเสริมสหกรณ์และที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรนั้นตั้งอยู่

(๓) ทำหนังสือแจ้งไปยังเจ้าหนี้ทุกคนซึ่งมีปรากฏในสมุดบัญชีหรือเอกสารของกลุ่มเกษตรกรหรือปรากฏทางอื่น เพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติและให้เจ้าหนี้นั้นคำทวงหนี้ต่อผู้ชำระบัญชี

(๔) จัดทำงบการเงิน ณ วันเลิกกลุ่มเกษตรกร กรณีกลุ่มเกษตรกรมีทรัพย์สิน หนี้สินและทุน เมื่อผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต้องงบการเงินแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของกลุ่มเกษตรกรเพื่ออนุมัติงบการเงินแล้วเสนองบการเงินนั้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อทราบ

หากไม่สามารถประชุมใหญ่ได้ให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อทราบและอนุมัติงบการเงิน

(๕) ค่าธรรมเนียม ภาระติดพัน และค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียตามสมควรในการชำระบัญชีนั้น ผู้ชำระบัญชีต้องจัดการชำระก่อนหน้ารายอื่น

(๖) ถ้าเจ้าหนี้คนใดมิได้ทวงถามให้ชำระหนี้ ผู้ชำระบัญชีต้องวางเงินสำหรับจำนวนหนี้นั้นไว้ต่อนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ และให้ผู้ชำระบัญชีมีหนังสือแจ้งการที่ได้วางเงินไปยังเจ้าหนี้โดยไม่ชักช้า หากเจ้าหนี้ไม่รับเงินไปจนพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่ผู้ชำระบัญชีวางเงินไว้ต่อนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เจ้าหนี้นั้นยอมหมดสิทธิในเงินจำนวนนั้น และให้นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดจัดสร้างรายได้ให้กลุ่มเกษตรกรระดับเดียวกัน หรือตามความเห็นชอบของนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด

(๗) เมื่อได้ดำเนินการชำระบัญชี จัดการจำหน่ายทรัพย์สิน เรียกหนี้จากลูกหนี้และชำระแก่เจ้าหนี้เสร็จ ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้ผู้ชำระบัญชีจ่ายเงินตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(๗.๑) จ่ายคืนเงินค่าหุ้นให้แก่สมาชิกไม่เกินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว

(๗.๒) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว

(๗.๓) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับกลุ่มเกษตรกรในระหว่างปี ถ้ายังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ ให้ผู้ชำระบัญชีส่งมอบแก่นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เก็บรักษาไว้ เพื่อโอนให้แก่กลุ่มเกษตรกรระดับเดียวกันตามมติของที่ประชุมใหญ่ หรือตามความเห็นชอบของนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดในกรณีที่ไม่มีอาจเรียกประชุมใหญ่ภายในสามเดือน นับแต่วันที่ชำระบัญชีเสร็จ

(๘) จัดทำหนังสือตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานทางการเงินที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรจากคณะกรรมการดำเนินการ กลุ่มเกษตรกร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้สอบบัญชี หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและดำเนินการ ชำระบัญชีเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การชำระบัญชีเสร็จสิ้น

(๙) เมื่อได้ชำระบัญชีกิจการของกลุ่มเกษตรกรเสร็จแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีทำรายงานการชำระบัญชี พร้อมทั้งรายการย่อของบัญชีที่ชำระนั้น แสดงว่าได้ดำเนินการชำระบัญชีและจัดการทรัพย์สินของกลุ่มเกษตรกรไปอย่างไร รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีและจำนวนทรัพย์สินที่จ่ายเสนอผู้สอบบัญชี เมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ชำระนั้นแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอต่อนายทะเบียน กลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีรับรองบัญชีที่ชำระนั้น เมื่อนายทะเบียน กลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดมีคำสั่งถอนชื่อกลุ่มเกษตรกรออกจากทะเบียนให้ถือว่าเป็นการสิ้นสุด แห่งการชำระบัญชี และให้ส่งสำเนาคำสั่งถอนชื่อกลุ่มเกษตรกรดังกล่าวให้นายทะเบียนสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ทราบด้วย

(๑๐) ส่งมอบบรรดาสมุดบัญชีและเอกสารทั้งหลายของกลุ่มเกษตรกรที่ได้ชำระบัญชีเสร็จแล้วนั้น แก่นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด เพื่อเก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารเหล่านี้ไว้ อีกสองปี นับแต่วันที่ถอนชื่อกลุ่มเกษตรกรนั้นออกจากทะเบียน

กรณีกลุ่มเกษตรกรชำระบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายให้เก็บรักษาสมุดบัญชี และเอกสารไว้จนกว่าศาลจะมีคำสั่งยกเลิกล้มละลายตามมาตรา ๑๓๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓

สมุดบัญชีและเอกสาร ให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียตรวจดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ข้อ ๖ การฟ้องเรียกหนี้สินที่กลุ่มเกษตรกร สมาชิก หรือผู้ชำระบัญชีเป็นลูกหนี้ ห้ามมิให้ฟ้อง เมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดมีคำสั่งถอนชื่อกลุ่มเกษตรกร ออกจากทะเบียน

ข้อ ๗ ข้อจำกัดของผู้ชำระบัญชีอย่างไร ๆ ห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก ผู้กระทำการโดยสุจริต

ข้อ ๘ ระยะเวลาการชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นผู้ชำระบัญชี เว้นแต่ได้รับการผ่อนผันระยะเวลาจากนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด

ข้อ ๙ ให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์มีอำนาจในการตีความ และวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

วิศิษฐ์ ศรีสุวรรณ

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

ที่ ๓/๒๕๖๒

เรื่อง มอบอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงคำสั่งมอบอำนาจการปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อให้การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นไปโดยเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ วรรคสอง มาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์จึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๑๔/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่อง มอบอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

(๒) คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แก้ไขคำสั่งมอบอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

ข้อ ๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้ง มีอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติในการปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ รวมทั้งการดำเนินการอื่นใดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้รับมอบอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งจากอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑.๑) กำหนดระบบบัญชี ตลอดจนสมุดและแบบรายงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรต้องยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ รวมทั้งแบบการทำบัญชีและแบบพิมพ์อื่น ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๒) มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๑๐๕ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕

(๑.๒) จัดทำรายงานประจำปีแยกตามประเภทสหกรณ์ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๓)

(๑.๓) กำหนดจำนวน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วิธีการรับสมัคร และการขาดจากการเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๓

(๑.๔) ออกระเบียบ คำแนะนำ คำสั่ง หรือประกาศ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๘) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบกิจการ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการ เกี่ยวกับการเงินการบัญชีของสหกรณ์ และการสอบบัญชีกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๕

(๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งจากรองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๒.๑) พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๓) และพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๕ ในกรณี ที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนและอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒ (๓)

(๒.๒) พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย กลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๕ เฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานคร

(๒.๓) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

(๓.๑) พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๓) เพื่อตรวจสอบและรับรองงบการเงินของผู้ชำระบัญชีตามมาตรา ๘๐ มาตรา ๘๗ และพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๓๔

(๓.๒) พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย กลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๕

(๓.๓) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ ๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งมีอำนาจ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๒๔ และมาตรา ๑๒๘ ในการตรวจสอบการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ข้อ ๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักและหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ รายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีหรือจากการกำกับดูแลสหกรณ์ ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ - ๒ หรือสหกรณ์จังหวัด ที่รับผิดชอบสหกรณ์นั้น พิจารณาตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๕ บรรดาระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ และหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ในเรื่องมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่คำสั่งฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงถือใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งฉบับนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ และหนังสือเวียน ที่ออกตามคำสั่งฉบับนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๖ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พิเชษฐ์ วิริยะพาหะ

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

ที่ ๔/๒๕๖๒

เรื่อง มอบอำนาจให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ (เพิ่มเติม)

ตามที่อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ ได้ออกคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๒/๒๕๖๒ สั่ง ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๑/๒๕๖๒ สั่ง ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ไปแล้ว นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ที่แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ - ๒ หรือสหกรณ์จังหวัด มีอำนาจในการปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์เพิ่มเติม ในการรับทราบงบการเงินของผู้ชำระบัญชีที่ผู้สอบบัญชีรับรองและที่ประชุมใหญ่อนุมัติแล้ว รวมทั้งอนุมัติงบการเงินของผู้ชำระบัญชี ในกรณีที่ประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุม ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๐

คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พิเชษฐ์ วิริยะพาหะ

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๕๗๗๖

ที่ กษ ๐๔๐๔/ว ๔๕

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสำหรับผู้สอบบัญชีสหกรณ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ และผู้อำนวยการกอง
ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐
ผู้เชี่ยวชาญส่วนกลาง และผู้เชี่ยวชาญสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐
ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร

ด้วยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้ปรับปรุงคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ว่าด้วยการสอบบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ใช้เป็นแนวทางในการแสดงความเห็นต่องบการเงิน

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงจัดทำแนวทางการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสำหรับผู้สอบบัญชีสหกรณ์ โดยกำหนดรูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชีในการแสดงความเห็นต่องบการเงินให้ครอบคลุมการดำเนินการของสหกรณ์ เช่น กรณีสหกรณ์เปลี่ยนปีบัญชี จัดทะเบียนจัดตั้งใหม่ ตกค้างการสอบบัญชี ควบเข้ากัน แยกจากกัน และการชำระบัญชี รวมทั้งรายงานผลการตรวจสอบบัญชีระหว่างปีและประจำปี โดยให้ถือปฏิบัติสำหรับการสอบบัญชีสหกรณ์ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ทั้งนี้สามารถดาวน์โหลดแนวทางฯ ดังกล่าว ได้ที่เว็บไซต์ของสำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี : https://private.cad.go.th/main.php?filename=R_Rule หรือ QR Code ที่ปรากฏด้านล่างนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อแจ้งผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในสังกัดทราบและถือปฏิบัติ

(นายโอกาส ทองยงค์)
อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

แนวทางการจัดทำรายงานการสอบบัญชี
สำหรับผู้สอบบัญชีสหกรณ์

แนวทางในการพิจารณาเพื่อจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชีต่อสหกรณ์ที่ชำระบัญชี

1. การจัดทำงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์

(1) ในสถานการณ์ที่สหกรณ์มีความตั้งใจเลิกหรือมีเหตุต้องเลิก มูลค่าทรัพย์สินและหนี้สินของสหกรณ์จะถูกปรับเปลี่ยนโดยข้อกำหนดของกฎหมาย หรือเงื่อนไขเวลาในการจำหน่ายทรัพย์สินและการจ่ายชำระคืนหนี้สิน หากจัดทำงบการเงินภายใต้ข้อสมมติที่สหกรณ์ดำเนินการต่อเนื่องจึงไม่เหมาะสมและถือว่า ขัดต่อข้อเท็จจริงของผู้ชำระบัญชีจึงต้องเลือกใช้เกณฑ์ทางบัญชีที่สะท้อนให้เห็นถึงฐานะที่แท้จริงของสหกรณ์ที่ชำระบัญชี เพื่อให้ทราบถึงมูลค่าทรัพย์สินและภาระหนี้สินที่มีอยู่ ณ วันที่เลิกสหกรณ์ ทั้งนี้ การจัดทำงบการเงินสำหรับสหกรณ์ที่ชำระบัญชี ให้ใช้ “เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่อง” เนื่องจากสหกรณ์มีความไม่แน่นอนอย่างมีสาระสำคัญหรือมีสภาพการณ์อย่างมีนัยสำคัญที่ไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องอีกต่อไป

(2) ให้เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์ที่สหกรณ์ใช้จัดทำงบการเงิน โดยเปลี่ยนจากเกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องไปเป็นเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่อง และเหตุผลที่สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปอีกได้

(3) โดยปกติการจัดทำงบการเงินของสหกรณ์ที่สามารถดำเนินงานต่อเนื่อง มีการนำเสนอข้อมูลปีก่อนเปรียบเทียบ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้ใช้งบการเงินในการเปรียบเทียบฐานะการเงินผลการดำเนินงานของรอบระยะเวลาบัญชีปีปัจจุบันกับปีก่อน แต่ในกรณีที่ชำระบัญชี ไม่ต้องนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบเนื่องจากใช้เกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินที่แตกต่าง และรอบระยะเวลาในการนำเสนอของงบการเงินไม่เท่ากันอาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินหลงผิด

2. การแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ รวมทั้งการรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

ในการแสดงความเห็นต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับการแสดงความเห็นต่องบการเงินของสหกรณ์ เมื่อผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบได้ตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และได้ข้อสรุปว่า งบการเงินที่ตรวจสอบจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยควรพิจารณาเพิ่มหัวข้อ “ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น” เกี่ยวกับการชำระบัญชีและเกณฑ์การจัดทำงบการเงินที่สหกรณ์ใช้

สำหรับการรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ ซึ่งผู้ชำระบัญชีจัดทำเสนอนายทะเบียนสหกรณ์ ให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองว่าผู้ชำระบัญชีได้ดำเนินการตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เกี่ยวกับการจัดการชำระบัญชีและทรัพย์สินของสหกรณ์ ในการชำระหนี้สิน จ่ายคืนสมาชิกถ้ามีทรัพย์สินเหลือ หรือโอนให้สหกรณ์อื่นหากมีทรัพย์สินเหลืออยู่อีก รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี

3. รายงานของผู้สอบบัญชี

รายงานของผู้สอบบัญชี แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1) รายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ เพื่อแสดงความเห็นว่างบการเงินของสหกรณ์ที่ชำระบัญชีนั้น แสดงโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

(2) รายงานของผู้สอบบัญชีต่อรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ เพื่อรับรองว่ารายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระได้ จัดทำโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

● รายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์

เพื่อแสดงความเห็นว่างบการเงินของสหกรณ์ที่ชำระบัญชีนั้น ถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด โดยมีหลักเกณฑ์ในการจัดทำเช่นเดียวกับรายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงินของสหกรณ์ซึ่งดำเนินงานเป็นปกติ แต่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ เปลี่ยนผู้รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน จาก “คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์” เป็น “ผู้ชำระบัญชี” ตามข้อกำหนดของกฎหมาย

รูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ : อย่างไม่มีเงื่อนไข

1. ชื่อรายงาน

2. ผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชี

3. วรรคความเห็น

4. วรรคเกณฑ์ในการแสดงความเห็น

5. วรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์

6. วรรคความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีต่องบการเงิน

7. วรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

8. ลายมือชื่อของผู้สอบบัญชี

9. ที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชี

10. วันที่ในรายงาน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ นายทะเบียนสหกรณ์

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์.....จำกัด ที่ชำระบัญชี ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่.....(1)...(วันที่เลิกสหกรณ์) และงบกำไรขาดทุน สำหรับงวดตั้งแต่วันที่.....(2)...ถึงวันที่.....(1)...และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ งบการเงินดังกล่าวได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสหกรณ์.....จำกัด ที่ชำระบัญชี ณ วันที่.....(1)...และผลการดำเนินงาน สำหรับงวดตั้งแต่วันที่.....(2)...ถึงวันที่.....(1)... โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากสหกรณ์และได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ..... สหกรณ์ได้เลิกดำเนินงานเมื่อวันที่..... การใช้เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องในการจัดทำงบการเงินจึงไม่เหมาะสม ดังนั้น สหกรณ์จึงได้เปลี่ยนไปใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ทั้งนี้ ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินของสหกรณ์ ไม่ได้มีเงื่อนไขในเรื่องที่ข้าพเจ้าขอให้สังเกตข้างต้น

ความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีต่องบการเงิน

ผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าว จากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์ใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์ รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วันที่.....

(1) ณ วันที่เลิกสหกรณ์

(2) วันที่ถัดจากวันสิ้นปีทางบัญชีสุดท้ายของสหกรณ์ที่สามารถจัดทำงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นได้

คำอธิบายประกอบการจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชีต้องบการเงิน
ณ วันที่เลิกสหกรณ์ : อย่างไม่มีเงื่อนไข

1. ชื่อรายงาน

ให้ระบุชื่อรายงานนี้ว่า “รายงานของผู้สอบบัญชี”

2. ผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชี

ให้ระบุชื่อผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชี คือ นายทะเบียนสหกรณ์

3. วรรคความเห็น

3.1 ให้ระบุอย่างชัดเจนว่า งบการเงินของสหกรณ์ประกอบด้วยอะไรบ้าง ดังนี้

(1) งบการเงินของสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ ประกอบด้วย

- งบแสดงฐานะการเงิน
- งบกำไรขาดทุน
- ให้ตัด งบกระแสเงินสด ออกเนื่องจากสหกรณ์ที่ชำระบัญชีไม่ได้

ใช้ประโยชน์จากข้อมูลการเคลื่อนไหวเงินสดในการบริหารงานอีกต่อไป

- หมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

(2) งบการเงินของสหกรณ์ประเภทอื่น ประกอบด้วย

- งบแสดงฐานะการเงิน
- งบกำไรขาดทุน
- หมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.2 การระบุวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีต้องบการเงินของสหกรณ์ที่ชำระบัญชี
ให้กำหนด ดังนี้

(1) งบแสดงฐานะการเงิน ให้ระบุวันที่เลิกสหกรณ์ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้
ผู้ชำระบัญชีจัดทำงบการเงิน ณ วันที่เลิกสหกรณ์ และให้ระบุข้อความ “(วันที่เลิกสหกรณ์)”
ไว้ต่อท้ายในงบแสดงฐานะการเงินด้วย

(2) งบกำไรขาดทุน ให้ระบุวันที่ถัดจากวันสิ้นปีทางบัญชีสุดท้ายของสหกรณ์
ที่มีการจัดทำงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต้องบการเงินได้ถึงวันที่เลิกสหกรณ์

3.3 ให้ระบุว่างบการเงินดังกล่าว ได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตาม
ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

3.4 ระบุการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนว่างบการเงินของสหกรณ์ที่ชำระบัญชี
ได้จัดทำขึ้นโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่อง ตามระเบียบ
นายทะเบียนสหกรณ์ ทั้งนี้ การระบุวันที่ในการแสดงความเห็นต้องบการเงินเป็นเช่นเดียวกับใน
วรรคแรก

ตัวอย่าง การเขียนวรรคความเห็น

งบการเงินที่สหกรณ์สามารถปิดบัญชีและผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นครั้งสุดท้ายก่อนการชำระบัญชี คือ ปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2556 ซึ่งวันที่เลิกสหกรณ์ คือ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 การระบุในวรรคความเห็น เป็นดังนี้

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ นายทะเบียนสหกรณ์

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์.....จำกัด ที่ชำระบัญชี ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 (วันที่เลิกสหกรณ์) และงบกำไรขาดทุน สำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 ถึง วันที่ 1 ธันวาคม 2563 และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ งบการเงินดังกล่าวได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสหกรณ์.....จำกัด ที่ชำระบัญชี ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 และผลการดำเนินงาน สำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 ถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2563 โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

4. วรรคเกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ให้อธิบายเกณฑ์ในการแสดงความเห็น โดยต้องระบุให้ชัดเจนว่า ผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี และระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และผู้สอบบัญชีเชื่อว่า หลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับเพียงพอและเหมาะสมในการแสดงความเห็น

5. วรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์

ผู้สอบบัญชีต้องเน้นข้อมูลและเหตุการณ์เกี่ยวกับการชำระบัญชีและเกณฑ์การจัดทำงบการเงินที่สหกรณ์ใช้ซึ่งผู้สอบบัญชีได้มีการเปิดเผยไว้แล้วอย่างเพียงพอในหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยแสดงภายใต้หัวข้อ “ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น” ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีแต่อย่างใด

6. วรรคความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีต่องบการเงิน

ระบุถึงความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน เพื่อให้งบการเงินแสดงข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

7. วรรณคดีความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

ระบุข้อความที่แสดงถึงความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี ดังนี้

- (1) การแสดงความเห็นต่องบการเงินจากผลการตรวจสอบ
- (2) การตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- (3) อธิบายวิธีการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีใช้ปฏิบัติเพื่อให้ได้หลักฐานการสอบบัญชี

ที่ใช้เป็นเกณฑ์/ข้อสรุปในการแสดงความเห็น

8. ลายมือชื่อผู้สอบบัญชี

ให้ผู้สอบบัญชีลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งระบุชื่อเต็มของผู้สอบบัญชีไว้ในวงเล็บ

9. ที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชี

ระบุที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชีหรือที่อยู่อาศัยของผู้สอบบัญชี (ในกรณีที่ไม่มีสำนักงานสอบบัญชี) ที่สามารถติดต่อได้ กรณีผู้สอบบัญชีใช้กระดาษที่ระบุที่ตั้งสำนักงานสอบบัญชีจัดทำรายงานก็ไม่จำเป็นต้องระบุที่ตั้งสำนักงานซ้ำอีก สำหรับผู้สอบบัญชีภาครัฐ ให้ระบุหน่วยงานที่ผู้สอบบัญชีสังกัด ดังนี้

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

10. วันที่รายงานของผู้สอบบัญชี

ระบุวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี โดยผู้สอบบัญชีควรใช้วันที่สิ้นสุดการตรวจสอบเป็นวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งอาจเป็นวันที่เดียวกันหรือวันที่หลังจากวันที่ผู้ชำระบัญชีลงลายมือชื่อในงบการเงิน ทั้งนี้ วันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี ต้องไม่ก่อน วันที่ผู้สอบบัญชีได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ

ตัวอย่าง รายงานของผู้สอบบัญชี ณ วันที่เลิกสหกรณ์ : อย่างไม่มีเงื่อนไข

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ นายทะเบียนสหกรณ์

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์แสนดี จำกัด ที่ชำระบัญชี ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 (วันที่เลิกสหกรณ์) และงบกำไรขาดทุน สำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 ถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2563 และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ งบการเงินดังกล่าวได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์แสนดี จำกัด ที่ชำระบัญชี ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 และผลการดำเนินงาน สำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 ถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2563 โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากสหกรณ์และได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ..... สหกรณ์ได้เลิกดำเนินงานตามมติที่ประชุมใหญ่ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563 การใช้เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องในการจัดทำงบการเงินจึงไม่เหมาะสม ดังนั้น สหกรณ์จึงได้เปลี่ยนไปใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ทั้งนี้ ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินของสหกรณ์ไม่ได้มีเงื่อนไขในเรื่องที่ข้าพเจ้าขอให้สังเกตข้างต้น

ความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีต่องบการเงิน

ผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์ใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์ รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วันที่.....

ตัวอย่างรายงานของผู้สอบบัญชี ณ วันที่เลิกสหกรณ์ : อย่างมีเงื่อนไขต่อฐานะการเงิน และ
อย่างไม่มีเงื่อนไขต่อผลการดำเนินงาน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ นายทะเบียนสหกรณ์

ความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อฐานะการเงิน

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์แสนดี จำกัด ที่ชำระบัญชี ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 (วันที่เลิกสหกรณ์) และงบกำไรขาดทุน สำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 ถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2563 และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ งบการเงินดังกล่าวได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ข้าพเจ้าเห็นว่าภัยเว้นผลกระทบซึ่งอาจเกิดขึ้นจากเรื่องที่อธิบายในวรรคเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์แสนดี จำกัด ที่ชำระบัญชี ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563 โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ความเห็นต่อผลการดำเนินงาน

ข้าพเจ้าเห็นว่างบกำไรขาดทุนข้างต้นนี้ แสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์แสนดี จำกัด สำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 ถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2563 โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

เกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ไม่สามารถหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ

ข้าพเจ้าไม่สามารถตรวจสอบให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับรายการทุนเรือนหุ้นจำนวน 100,000 บาท ในงบแสดงฐานะการเงิน เนื่องจากบัญชีย่อยทุนเรือนหุ้นสูญหาย และข้าพเจ้าไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบอื่น ให้เป็นที่พอใจในรายการทุนเรือนหุ้นดังกล่าวได้ ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าจำเป็นต้องปรับปรุงจำนวนเงินของรายการทุนเรือนหุ้นนั้นหรือไม่เพียงใด ซึ่งหากจำเป็นต้องปรับปรุงจะมีผลกระทบต่อทุนของสหกรณ์ ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2563

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากสหกรณ์และได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ..... สหกรณ์ได้เลิกดำเนินงานตามมติที่ประชุมใหญ่เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563 การใช้เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องในการจัดทำงบการเงินจึงไม่เหมาะสม ดังนั้นสหกรณ์จึงได้เปลี่ยนไปใช้เกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ทั้งนี้ ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินของสหกรณ์ ไม่ได้มีเงื่อนไขในเรื่องที่ข้าพเจ้าขอให้สังเกตข้างต้น

ความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีต่องบการเงิน

ผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควร ตามเกณฑ์การไม่ดำเนินงานต่อเนื่องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์ใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์ รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้าอย่างมีเงื่อนไขต่อฐานะการเงินและอย่างไม่มีเงื่อนไขต่อผลการดำเนินงาน

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วันที่.....

● รายงานของผู้สอบบัญชีต่อรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

เพื่อรับรองว่ารายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระได้จัดทำโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ให้ผู้สอบบัญชีใช้รูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชีต่อรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ ดังนี้

ตัวอย่าง รายงานของผู้สอบบัญชีต่อรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ นายทะเบียนสหกรณ์

การรับรอง

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อที่ชำระของสหกรณ์..... จำกัด ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2561 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2562 (วันที่ผู้ชำระบัญชีรายงานว่าเสร็จสิ้นการชำระบัญชี)
ข้าพเจ้ารับรองว่ารายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระข้างต้นนี้แสดงผลการชำระบัญชีและการจ่ายทรัพย์สินเหลือจากการชำระบัญชีของสหกรณ์..... จำกัด ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2561 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2562 โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

เกณฑ์ในการรับรอง

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการชำระบัญชี และรายการย่อของบัญชีที่ชำระ ในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากสหกรณ์และได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการรับรองของข้าพเจ้า

ความรับผิดชอบของผู้ชำระบัญชีต่อรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

ผู้ชำระบัญชีของสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระโดยถูกต้องตามที่ควรตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการรับรองรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่ารายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินการนำเสนอรายงานการชำระบัญชีและรายการย่อของบัญชีที่ชำระ

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.....

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วันที่.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี กลุ่มพัฒนาสมรรถนะผู้สอบบัญชีฯ โทร. ๒๔๔๒
ที่ กษ.๐๔๐๖/๑.๓๘.๑ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอส่งสรุปข้อซักถาม เรื่อง “การสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี”

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑ - ๑๐

ตามที่สำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้จัดการอบรม เรื่อง “การสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี” ในวันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องฝึกอบรม ๔๐๔ อาคาร ๔ ชั้น ๔ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ GIN Conference ไปยังหน่วยงานในภูมิภาค นั้น

ในการนี้ สำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้รวบรวมประเด็นข้อซักถามของผู้เข้าอบรมเพื่อส่งให้วิทยากรตอบข้อซักถามดังกล่าว และได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งสรุปข้อซักถามจากการอบรมดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายสรศักดิ์ เทเวศลิณ)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี

สรุปข้อซักถาม

การอบรม เรื่อง “การสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชี”

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ ห้องฝึกอบรม ๔๐๔ ชั้น ๔ อาคาร ๔ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วิทยากร : นายเสริม อุดมพรวิเศษ หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นนทบุรี

๑. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พิษณุโลก

คำถาม : สหกรณ์สามารถนำกำไรสุทธิจากงบ ณ วันรับมอบสินทรัพย์มาจัดสรรกำไร ได้หรือไม่ (อนุมัติโดยมติที่ประชุมใหญ่) และหากทำได้รายการเงินปันผลควรจ่ายเมื่อใด (รอจ่ายตามมาตรา ๘๖ ได้หรือไม่) ?

คำตอบ : สามารถจัดสรรกำไรได้ โดยจ่ายตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๑๐

คำถาม : กรณีสหกรณ์ไม่มีงบตั้งต้น ทำหนังสือขอจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์แล้ว สำนักงานฯ แจ้งว่าไม่สามารถหางบฯ ปีสุดท้ายให้ได้ แต่สหกรณ์มีรายการเคลื่อนไหวมีรายการขายสินค้า ก่อนวันรับมอบทรัพย์สิน ผู้ชำระบัญชีจะต้องจัดทำงบการเงินอย่างไร ?

คำตอบ : ผู้ชำระบัญชีต้องทำงบ ณ วันเลิก จากรายการที่บันทึกในสมุดเงินสด โดยทำรายการเคลื่อนไหว แล้วจัดทำงบการเงิน

คำถาม : กรณีงบการเงินครั้งสุดท้ายที่ผู้สอบบัญชีรับรอง ปรากฏว่ามีสินค้าคงเหลือ จำนวน ๑๐ ตัว แต่ ณ วันรับมอบไม่มีสินค้าส่งมอบครบตามจำนวน โดยสามารถส่งมอบได้เพียง ๓ ตัว คิดเป็นราคาทุน จำนวน ๖,๕๐๐.๐๐ บาท

- สินค้าคงเหลือที่สูญหายต้องหาตัวผู้รับผิดชอบและชดใช้หรือไม่ ?

คำตอบ : สินค้าคงเหลือที่ส่งมอบไม่ครบ ผู้ชำระบัญชีต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้มอบ แล้วนำมาปรับปรุงบัญชีตอนจัดทำงบ ณ วันเลิก

- กรณีที่ต้องให้ชดใช้สินค้าคงเหลือที่สูญหาย ราคาที่ต้องชดใช้เป็นราคาใด (ราคาทุนหรือราคาปัจจุบัน) ?

คำตอบ : ถ้าต้องชดใช้ให้ใช้ราคาขาย

- งบ ณ วันเลิกบันทึกบัญชีสินค้าขาดบัญชีได้หรือไม่ และบันทึกอย่างไร ?

คำตอบ : ถ้าตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วว่าเป็นสินค้าขาดบัญชี ก็ต้องปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการตัดสินค้าขาดบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๖ และคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ พ.ศ. ๒๕๔๗

คำถาม : ในวันที่เลิกสหกรณ์ มูลค่าหุ้นมีมูลค่าติดลบ เนื่องจากมียอดขาดทุนสะสมเป็นจำนวนมาก ต่อมาผู้ชำระบัญชีสามารถเก็บหนี้จากลูกหนี้ได้ และได้นำเงินไปชำระหนี้กองทุนพัฒนาสหกรณ์ และเจ้าหนี้ต่างๆ รวมทั้งจ่ายเงินรับฝากออมทรัพย์ ซึ่งได้วางเงินกับนายทะเบียนแล้วยังมีเงินเหลืออยู่

- จะสามารถจ่ายคืนค่าหุ้นให้สมาชิกได้หรือไม่ เนื่องจากหุ้นมีมูลค่าติดลบ ?

- หากจ่ายคืนค่าหุ้นได้จะจ่ายคืนเมื่อใด (จ่ายหลังจากการจัดทำรายงานย่อของบัญชีที่ชำระ หรือขึ้นตอนการจัดการทรัพย์สิน หนี้สิน หรือให้วางเงินค่าหุ้นไว้กับนายทะเบียนสหกรณ์ก่อนแล้วค่อยจ่ายคืนทีหลัง) ?

คำตอบ : ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อได้ชำระหนี้ของสหกรณ์แล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้ผู้ชำระบัญชีจ่ายตามลำดับ (ตามมาตรา ๘๖)

คำถาม : นายทะเบียนสหกรณ์ได้สั่งเลิกสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์ไม่ดำเนินกิจการภายในหนึ่งปีนับแต่วันจดทะเบียน ประกอบกับสหกรณ์ไม่ได้จัดทำบัญชีแต่อย่างใด และผู้ชำระบัญชีได้ทำหนังสือแจ้งผู้สอบบัญชีว่าไม่ได้รับทรัพย์สิน และเอกสารใดๆ กรณีดังกล่าว ผู้สอบบัญชีจะต้องรับรองอย่างไร (กรณีไม่มีงบการเงิน) หรือต้องแจ้งให้ผู้ชำระบัญชีทราบรูปแบบใด ?

คำตอบ : ผู้ชำระบัญชีต้องทำหนังสือตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยทำหนังสือของงบการเงินปีสุดท้ายที่ผู้สอบบัญชีรับรองแล้วไปทำรายงานการชำระบัญชี

๓. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เลย

คำถาม : ขอให้วิทยากรนำหนังสือตอบข้อหารือต่างๆ เกี่ยวกับการชำระบัญชี แจกให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานกับผู้สอบบัญชีด้วย ?

คำตอบ : ปัญหาเกี่ยวกับการชำระบัญชี จะรวบรวมอยู่ในคู่มือการชำระบัญชีตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ส่วนที่ ๓)

๔. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครปฐม

คำถาม : สหกรณ์มีเงินปันผลค้างจ่าย เงินรอจ่ายคืนจำนวนมาก ผู้ชำระบัญชีทำหนังสือบันทึกถ้อยคำว่าได้จ่ายคืนแล้ว โดยมีหลักฐานประกอบได้หรือไม่ ?

คำตอบ : ผู้สอบบัญชี จะต้องตรวจสอบว่าเชื่อถือหลักฐานได้หรือไม่

คำถาม : สหกรณ์ที่ชำระบัญชีวันที่เลิก งบการเงินของผู้สอบที่รับรองปีสุดท้ายไม่มีบัญชีหนี้สิน ภายหลังศาลวินิจฉัยว่าสหกรณ์มีหนี้กับสหกรณ์อื่น ๑,๓๐๐ ล้านบาท โดยให้ขาดใช้นับตั้งแต่วันที่มีการฟ้องร้อง ซึ่งหนี้เกิดก่อนวันเลิกสหกรณ์ จะต้องจัดการกับบัญชีนี้อย่างไร ?

คำตอบ : ผู้ชำระบัญชีจะต้องหาข้อเท็จจริงแล้วนำมาจัดทำเป็นยอดหนี้ ณ วันเลิก

คำถาม : กรณีสหกรณ์มีหนี้ แล้วเจ้าหนี้ไม่ยกหนี้ให้ ผู้สอบบัญชีไม่ต้องรับรองงบย่อใช่หรือไม่ ?

คำตอบ : หากเจ้าหนี้ไม่ยอมยกหนี้ให้จะทำรายการย่อไม่ได้ ผู้ชำระบัญชีจะต้องทำรายงานการเคลื่อนไหว

๕. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร

คำถาม : ผู้สอบบัญชียังไม่เคยแสดงความเห็นสหกรณ์ที่เลิกตั้งแต่แรกตั้ง ผู้ชำระบัญชีมีรายการเคลื่อนไหวเงินฝากธนาคารแต่ไม่มีเอกสาร ผู้ชำระบัญชีจะต้องจัดทำงบการเงินอย่างไร ?

คำตอบ : ผู้ชำระบัญชีต้องจัดทำงบการเงิน ตามรายการที่ปรากฏในบัญชีเงินฝาก

๖. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กำแพงเพชร

คำถาม : ขอให้วิทยากรอธิบายเรื่องการนับระยะเวลา กรณีเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชี อีกรอบคะ ?

คำตอบ : ไม่ว่าผู้ชำระบัญชีจะเปลี่ยนกี่คน ก็ให้คนสุดท้ายนับระยะเวลาของตัวเองตั้งแต่วันที่เซ็นรับทราบคำสั่ง

๗. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์อุตรธานี

คำถาม : เจ้าหนี้การค้าที่หมดอายุความ สามารถโอนไปเป็นทุนสำรองได้หรือไม่ ?

คำตอบ : ไม่ต้องโอนเข้าทุนสำรอง ในบัญชีเลิกกิจการให้ใช้ชื่อเป็นเจ้าหนี้หมดอายุความ

๘. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ลพบุรี

คำถาม : การจัดทำงบ ณ วันเลิกสหกรณ์ กรณีในวันเลิกสหกรณ์มีเงินสดคงเหลือและมีเครื่องใช้สำนักงานคงเหลือ แต่วันรับมอบทรัพย์สิน ผู้ชำระบัญชีไม่ได้รับมอบเงินสดและทรัพย์สินดังกล่าว ดังนั้น งบ ณ วันเลิกต้องปรับปรุงเกี่ยวกับเงินสดที่ไม่ได้รับมอบหรือไม่ ?

คำตอบ : ผู้ชำระบัญชีต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วทำการปรับปรุงเงินสด และเครื่องใช้สำนักงานฯ

คำถาม : กรณีกลุ่มเกษตรกรมีเงินสดคงเหลือหลังจากชำระบัญชีเสร็จ กลุ่มฯมีมติให้ยกให้กลุ่มฯ อื่น และผู้ชำระบัญชีได้มอบเงินดังกล่าวให้กลุ่มฯ อื่นไปแล้ว (ไม่ได้ส่งมอบให้นายทะเบียนสหกรณ์ตามคำแนะนำ) ผู้ชำระบัญชีส่งรายงานการชำระบัญชีอย่างย่อมาให้ตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีสามารถรับรองรายงานย่อได้เลยหรือไม่ แล้วกรณีดังกล่าวต้องหักท่างหรือไม่ อย่างไร ?

คำตอบ : เมื่อได้ตรวจสอบแน่ชัดแล้วว่าผู้ชำระบัญชีไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้สอบบัญชีจะต้องไม่รับรองรายงานดังกล่าว และส่งคืนให้ผู้ชำระบัญชีไปแก้ไขให้ถูกต้อง

คำถาม : การตรวจสอบรายงานย่อฯ สหกรณ์มีลูกหนี้ค้างนานจำนวนมาก ผู้ชำระบัญชีทำเอกสารการรับชำระหนี้ทั้งหมดเป็นเงินหลายแสนบาท แล้วทำเอกสารเป็นค่าใช้จ่ายด้วยจำนวนเงินที่รับมาด้วย (ค่าใช้จ่ายสูงมาก) และทำรายงานย่อมา ผู้สอบบัญชีควรดำเนินการอย่างไร สามารถรับรองรายงานย่อได้เลยหรือไม่ ทั้งนี้ ที่รู้ว่าการรับชำระหนี้และค่าใช้จ่ายไม่ได้เกิดขึ้นจริง ?

คำตอบ : ผู้สอบบัญชีต้องไม่รับรองรายงานดังกล่าว เพราะรายการในเอกสารไม่ได้เกิดขึ้นจริง

คำถาม : กรณีสหกรณ์มีลูกหนี้ค้างนาน แต่ไม่มีหลักฐานการติดตามทวงถามหนี้ เช่น หนังสือทวงหนี้ หรือบันทึกการติดตามหนี้ เป็นต้น ผู้ชำระบัญชีโอนเข้าบัญชีเลิกกิจการเลย ผู้สอบบัญชีได้ขอเอกสารการตามหนี้เพิ่มเติม แต่ผู้ชำระบัญชีไม่มีให้ เพียงแต่บอกว่าได้ตามหนี้ถึงที่สุดแล้ว กรณีนี้ผู้สอบบัญชีสามารถรับรองรายงานการชำระบัญชีได้เลยหรือไม่ หรือต้องดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ : ผู้สอบบัญชีต้องดูว่าถึงที่สุดแล้วเป็นอย่างไร เช่น ผู้ชำระบัญชีดูแล้วว่าลูกหนี้ดังกล่าวขาดอายุความ ไม่มีหลักฐานการเป็นหนี้

๙. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จันทบุรี

คำถาม : หากผู้สอบบัญชีพลาดแสดงความเห็นต่องบการเงินไปแล้ว ณ วันเลิกกลุ่มฯ โดยที่มีสินทรัพย์หลายรายการยังแสดงรายการอยู่ แต่ในข้อเท็จจริงไม่มีสินทรัพย์ใดๆ อยู่เลย จะดำเนินการหรือแก้ไขได้อย่างไรบ้าง ?

คำตอบ : ต้องให้ผู้ชำระบัญชีจัดการกับทรัพย์สินที่ปรากฏในงบการเงิน ณ วันเลิก

๑๐. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชิวาส

คำถาม : ผู้ชำระบัญชีต้องจัดทำรายงานการรับมอบทรัพย์สินอีกหรือไม่ กรณีที่ทำงานการเงิน ณ วันเลิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ?

คำตอบ : บันทึกรับมอบทรัพย์สินพร้อมด้วยสมุดบัญชี ต้องจัดทำตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง ระเบียบปฏิบัติในการชำระบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๖